

حالا من می توانم به دانش آموزان
بیاموزم که چگونه در مدت کوتاه
معلومات مورد نظرشان را جمع آوری
کند

سهم گیری فعال دانش آموزان در مکتب

ارائه درس به شکل کلاسیک، تشریح متن کتابهای درسی و حفظ نمودن از متود های درسی بود که استاد مکامل و استاد ذکی از آنها در مرکز تعلیم و تربیه معلم در ولایت سمنگان و تخار استفاده می نمودند.

مکامل شش سال استاد بوده و در جریان این سالها همیشه با مشکل نداشتن متود تدریس مناسب مواجه بوده است. او گفت: « من هیچ وقت نتوانستم برنامه درسی روزانه خود را در مدت تعیین شده 50 دقیقه تکمیل نمایم. حتی من از طراحی یک برنامه منظم درسی عاجز بودم. اکثر زمان ها از برنامه های درسی خود عقب می ماندم و این مسئله برایم ناراحت کننده بود است.» استاد ذکی شخصی که هشت سال تجربه تدریس دارد گفت: «ما کتاب های ضخیم درسی داریم که طبق قوانین تا آخر سال تعلیمی مکتب ها باید تمام شود. با متود درسی مرسوم، این کار تقریباً نا ممکن است.»

طی یک برنامه درسی چهار هفته ای که در مرکز تعلیمی معلم در مزار شریف راه اندازی گردیده بود، ذکی و مکامل به شمول 38 آموزگار دیگر از ولایت های بلخ، بدخشان، کندز، تخار و سمنگان اشتراک ورزیدند و موضوعات جدید را فراگرفتند. حکومت آلمان و سوئیس این برنامه را تمویل و طراحی کرده بود.

در تقابل با آنچه که قبلن آنها با آن آشنایی داشتند، اشتراک کنندگان نه تنها به سخنان آموزگار گوش دادند بلکه در برنامه سهم فعال گرفتند.

در جریان هفته اول برنامه روی متود های مختلف تدریس و نظریات در عرصه تعلیم و تربیه متمرکز بود. در هفته دوم آموزگار معلمان داشته هایشان را طی یک باز در نقش های مختلف به شکل عملی انجام دادند. این یک فرصت استثنایی برای ذکی بود. «من درک کردم با وجود داشتن معلومات خوب و مفید، کتاب ها به تنهایی نمی تواند دانش آموزان تشویق به مطالعه و تحقیق کند. در نمایش بدون راهنمای و سهم گیری استاد، ما توانیستم معلومات زیاد از طریق انترنت و کتاب خانه بدست بیاوریم. حالا من می توانم به دانش آموزان بیاموزم که چگونه در مدت کوتاه معلومات مورد نظرشان را جمع آوری کند. آموزگاران نیز بعد از تکمیل این برنامه آموزشی می توانند متودهای مختلف تدریسی را با دانش آموزان امتحان کنند.»

معلمان در افغانستان باید سیستم فعلی استاد محوری را به شاگرد محوری تبدیل نمایند. اکنون محترم مکمل می تواند که برنامه تدریس روزانه خود را طبق زمان تعیین

شده 50 دقیقه تنظیم نماید. « حالا من توانم دانش آموزان را که خود استادان فردا اند طوری تدریس کنم که مطالب را به درستی بفهمند. این مسئله باعث خرسندی من می شود.»

در جریان چهار هفته برنامه، اشتراک کنندگان یافته خویش را به شکل عملی کار کردند. امکان سهم گیری دانش آموزان چه در مضمون های ساینسی و چه در مضمون ها اجتماعی زیاد است. مکامل می گوید: «حکومت آلمان مکتب های متعدد را با لابراتوار های ساخته است. اکنون ما می فهمیم که چگونه دانش آموزان را به استفاده بهینه از این لابراتوار ها تشویق نمائیم. آموزگاران باید در کنار آزمایش عملی درسها را به شکل تیوری هم به دانش آموزان تفهیم نمایند. این موضوع به تعمیق دانش شاگردان کمک می کند.»

استادان آینده در مراکز تعلیمی معلم در شمال افغانستان از آموزش های استادان مسلکی مستفید می شوند. گل بشرا یک از شاگردان این مرکز که تصمیم دارد بعد از فراغت آموزگار مضمون علوم اجتماعی شود، می گوید: « این برنامه جدید متود تدریس بسیار جالب است. هرکس باید نقش های مختلف را بازی کند. دفعه قبل من نقش مدیر مکتب را بازی کردم و باید آموزگاران و مکتب را مدیریت می کردم. این نقش برایم خیلی آموزنده بود.»

یک تن از دوستان گل بشرا در باره اشتراک در این برنامه مردد بود. ولی گل بشرا او را تشویق به شرکت در این برنامه نمود. او افزود: « بخاطر مسائل فامیلی دوستم شوق اشتراک در برنامه نداشت. این برنامه به او کمک می کند که اعتماد به نفس اش را بدست آورد. با بازی در نقش مختلف، ما درک می کنیم که به چه چیز آشنای داریم و چه چیز دیگر هست که باید بیاموزیم. این دقیقا همان چیزی است که دوستم به آن نیاز دارد.»

از اثر فعالیت استادان مراکز تعلیمی معلم، تعلیم و تربیه آموزگاران در حال تحول است. قدم به قدم سیستم شاگرد محوری و مشارکت دانش آموزان به مکتب های افغانستان راه پیدا می کند. نتیجه این تحول بهبود کیفی تعلیم و تربیه در افغانستان و آینده درخشان تر برای دانش آموزان است.

انتشار: مارچ 2015
برنامه: حمایت از تعلیمات ابتدایی و ثانوی در افغانستان (BEPA)
هدایت دهنده: وزارت همکاری اقتصادی و توسعه آلمان (BMZ) | اداره توسعه و همکاری سویس (SDC)
اداره همکاری: وزارت معارف افغانستان
سازمان تطبیق کننده: Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH
ولایات: بدخشان، بلخ، کابل، کندز، سمنگان، تخار
هدف برنامه: ایجاد شرایط برای بهبود کیفیت تعلیمات ابتدایی
مدت کلی: جون ۲۰۰۵ - اکتوبر 2019

